

Afgørelser – Reg. nr.: 01670.00

Fredningen vedrører: Rosgårde Voldsted

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 04-10-1952

Fredningsnævnet 03-08-1951

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1952, den 4. oktober, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1079/51 vedrørende fredning af visse områder ved et voldsted ved Rosborg sø.

I den af fredningsnævnet for Viborg amt den 3. august 1951 afsagte kendelse hedder det:

"Ved skrivelse af 18/8 1950 har Danmarks Naturfredningsforening indbragt for fredningsnævnet spørgsmålet om fredning af visse områder ved et voldsted ved Rosborg sø.

Det hedder i den nævnte skrivelse bl.a.:

"Naturfredningsrådet har på foranledning af havebrugskandidat, overgartner Jens Østergård, København, henstillet til Danmarks Naturfredningsforening at søge gennemført fredning af områder ved et Voldsted ved Rosborg sø.

Nationalmuseet har overfor rådet udtalt, at selve voldstedet i henhold til naturfredningslovens § 2 må betragtes som fredlyst, selv om de juridiske formaliteter endnu ikke er bragt i orden, og museet har også for sit vedkommende gjort opmærksom på, at naturomgivelserne ved Rosborg sø var meget særprægede og derfor burde bevares.

Vi har derefter forelagt sagen for vor fredningskomite for Viborg og omegn, som efter foretagne besigtigelse sammen med vort naturvidenskabelige udvalgs sekretær, hr. cand. mag. Tyge Christensen i skrivelse af 10. ds. bl.a. udtaler følgende:

"Volddiget er beliggende på ejendommen "Rosgårde", matr. nr. 1a, Rodgårde, Mønsted sogn. Ved besigtigelsen konstateredes i terrænet et voldanlæg beliggende som angivet på det i sagen værende kort (skygget med grøn farve). Det fremtrådte som et jorddige med grav, og som kortet viser, går det i en halvbue vest for den nu udtørrede Rosborg sø, således at volddiget afsluttes ved de enge, som er fremkommet ved søens udtørring. Den nordlige del af volddiget ligger på opdyrket terræn, derefter er der - som også markeret på kortet - et stykke, hvor diget ikke kan konstateres i terrænet. Den sydlige del af diget ses tydeligt

i terrænet, som her består af mose og hede, som kortets signatur også viser. Volddiget afslutter her ved engene på et terræn syd for det på kortet viste.

Om volddigets arkæologiske eller historiske karakter kan komiteen ikke udtale sig. Det må antages, at volddiget er fredet i henhold til naturfredningslovens § 2, 1. stk., men notat desangående på ejendommens folium er ikke sket. Som fredet i henhold til § 2, 1. stk. må det antages, at de historiske hensyn med hensyn til volddigets bevaring er fyldestgjort, og der bliver herefter spørgsmål om, hvorvidt der udfra de landskabelig-æstetiske eventuelt de naturvidenskabelige naturfredningshensyn måtte være anledning til at træffe fredningsforanstaltninger bestående i, at volddigets omgivelser frededes. I så henseende skal det bemærkes, at med hensyn til den nordlige del af volddiget, der - som nævnt - ligger på opdyrket terræn, vil der efter komiteens formening ikke være anledning til at træffe yderligere fredningsforanstaltninger. Den sydlige del af volddiget ligger på moseterræn (mod vest), og iøvrigt består terrænet af lynghede. Heden strækker et stykke mod syd, hvor der ligger en ret stor gravhøj. Hvor volddiget ligger, er hedeterrænet ret fladt, længere mod syd noget mere kuperet. Hedeterrænet fremtræder smukt, men uden nogen særlig ejendommelighed i landskabelig henseende, ligesom området efter udtalelse af foreningens naturvidenskabelige udvalgs sekretær, cand. mag. Tyge Christensen, heller ikke i naturvidenskabelig henseende frembyder særlig interesse. Herefter og under hensyn til stedets ret afsides beliggenhed må komiteen formene, at der ikke er fornødent grundlag for at rejse fredningssag med hensyn til nogen større del af hedeområdet. Landskabelige hensyn støttet af de historiske kan dog tale for, at der fredes en brømme af 20 m af lyngheden på hver side af volddiget for at markere dets beliggenhed i terrænet, hvilket antagelig vil kunne få tilslutning hos nationalmuseet. Dette fredningsforslag må ses i forbindelse med, at det må imødeses, at hedeområdet - også den del, hvor volddiget ligger - skal inddrages under beplantning, og derved ville dets beliggenhed i forhold til omgivelserne udviskes. Det er i så henseende oplyst, at hele terrænet, hvorpå volddiget er beliggende, hørte til den på kortet markerede ejendom "Rosgårde". Imidlertid er hedeområdet solgt til Daugbjerg-Mønsted-Smøllerup kommune, således at i hvert fald den største del af den sydlige del af volddiget ligger på kommunens grund. Det skal være kommunens agt at tilplante hedearealerne, således at der begyndes fra syd (et terræn, der ligger udenfor kortet). Da hedeområdet er ret vidtstrakt, kan det ikke antages at betyde noget for kommunen, om en brømme på 20 m på hver side af

volddiget fredes, og komiteen skal derfor indstille, at der rettes henvendelse til fredningsnævnet for Viborg amtsrådskreds om, at der, forsåvidt angår den sydlige del af volddiget, fredes et område på hver side af dette i en bredde af 20 m, således at det bestemmes, at dette område skal henligge i sin nuværende tilstand som lynghede og ikke må opdyrkes, beplantes eller bebygges, ligesom terrænet ikke må forstyrres ved afgravning eller på anden måde.

I forbindelse hermed skal komiteen anføre, at der - som allerede nævnt - noget syd for volddiget ligger en ret stor gravhøj, som fremtræder smukt og karakteristisk på hedecmrådet. Da terrænet omkring denne gravhøj antagelig også vil blive beplantet, hvorved gravhøjens beliggenhed i terrænet vil blive udvisket, skal man tillade sig at henstille, at det ved en fredning søges gennemført, at heden i en vis omkreds omkring gravhøjen fritages for beplantning."

Vi skal herefter tillade os udfra vor Viborg komitees erklæring at bede det ærede nævn om med hjemmel i naturfredningslovens § 1 at optage fredningssag til behandling vedr. de nævnte områder."

Nationalmuseet, hvem sagen har været forelagt, har tiltrådt fredningsforslaget.

Nævnet har besigtiget forholdene og forhandlet med de interesserede lodsejere og med repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening og for Nationalmuseet.

Disse repræsentanter har under besigtigelsen nærmere præciseret fredningskravet således:

For så vidt ang. voldstedet: Kun den sydlige del heraf ønskes fredet. Denne del er beliggende på matr. nr. 1c Rodsgård, Mønsted sogn, tilhørende Daugbjerg-Mønsted-Smøllerup kommune og på matr. nr. 1a smst., tilhørende gårdejer Anton Jacobsen. På matr. nr. 1a er volden afbrudt på en strækning, hvor der er en mose. De afbrudte strækninger ligger på linie, og hvor diget er afbrudt, følger en fortsættelse af digets midterlinie skellet mellem matr. nr. 1a (mod nord) og en særskilt beliggende lod af matr. nr. 2a smst. (mod syd, men arealet på begge sider af skellet ønskes fredet i samme bredde som arealerne nordvest og nordøst herfor, hvor volddiget findes. Da matr. nr. 1c af kommunen er købt med beplantning for øje, kunne man f.s.v. ang. denne ejendom modificere fredningsforslaget derhen, at en bræmme af 10 m's bredde på hver side af diget og længst fra dette i givet fald må udlægges som brandbælte, såfremt kommunen måtte ønske det.

For så vidt ang. arealet omkring Skelhøj, beliggende på matr. nr.

1c Rodsgård, Mønsted sogn: Fredningskravet begrænses til at omfatte et areal af 20 m's bredde mellem højen og vejen øst for højen.

De pågældende arealer er uopdyrkede og henligger - bortset fra mosearealerne - som hede.

Ingen af de interesserede lodsejere har haft noget at indvende mod, at fredningsforslaget gennemføres, men de har i givet fald påstået sig tilkendt erstatning, dog har sognerådet for Daugbjerg-Mønsted-Smøllerup kommune erklæret sig indforstået i, at arealet omkring Skelhøj fredes uden erstatning.

Idet fredningsnævnet med Danmarks naturfredningsforening er enig i, at selve voldstedet samt Skelhøj allerede er fredet i h.t. lov nr. 140 af 7/5 1937 § 2, og idet der i nævnet er enighed om at gennemføre fredningen i overensstemmelse med den foreliggende indstilling, har nævnet vedtaget at pålægge de nedennævnte arealer servitut som vedføjet og at tillægge ejerne i erstatning de for hver især nævnte beløb.

1. Matr. nr. 1c, Rodsgårde, Mønsted sogn. Ejer: Daugbjerg-Mønsted-Smøllerup kommune.

Et areal i 20 m's bredde på hver side af det volddige, der i retningen nordvest-sydøst går over parcellen, ca. 1,48 ha, fredes således, at det ingensinde må bebygges, beplantes eller opdyrkes. Der må ej heller hverken varigt eller midlertidigt anbringes master, skilte, skure, boder eller andre indretninger, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsynet, og arealet må ikke forstyrres ved afgravning eller på anden måde. Det er dog kommunen tilladt at udlægge som brandbælte af det fredede areal en bræmme af indtil 10 m's bredde på begge sider af diget og længst fra dette.

Et areal af 20 m's bredde, beliggende mellem Skelhøj og den vej, der i retningen nord-syd går øst for højen fredes på ganske samme måde, dog at spørgsmålet om brandbælte her bortfalder.

Der tillægges kommunen en erstatning på 500 kr.

2. Matr. nr. 1a smst. Ejer Anton Marinus Jacobsen.

Et areal i 20 m's bredde på hver side af det volddige, der i retning nordvest-sydøst går over ejendommen i nærheden af dens sydskel, samt på det sted, hvor diget er afbrudt, et areal af tilsvarende bredde + digets bredde, ialt ca. 1,45 ha. fredes, således, at det ingensinde må bebygges, beplantes eller opdyrkes. Der må ej heller hverken varigt eller midlertidigt anbringes master, skilte, skure, boder eller andre indretninger, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsynet, og arealet må ikke forstyrres ved afgravning eller på anden måde.

Der tillægges ejeren en erstatning på 450 kr.

3. Matr. nr. 2a smst. Ejer Tage Baltzersen.

Et areal af den sydligste lod af matr. nr. 2a (mosen) langs nordskellet mod matr. nr. 1a i 20 m's bredde + bredden af diget, hvis dette havde været fortsat over parcellen, ialt ca. 0,48 ha, fredes, således at det ingensinde må bebygges, beplantes eller opdyrkes. Der må ej heller hverken varigt eller midlertidigt anbringes master, skilte, skure, boder eller andre indretninger, der kan virke skæmmende eller hindrende for udsynet, og arealet må ikke forstyrres ved afgravning eller på anden måde.

Der tillægges ejeren en erstatning på 50 kr.

De foran nævnte fredede arealer er indtegnet på matrikulkortet, hvoraf genpart vedlægges ved tinglysningen.

Påtaleretten m.h.t. de pålagte servitutter tillægges fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds.

De tilkendte erstatninger vil, idet der ikke af panthavere eller andre i de fredede ejendomme berettigede er rejst krav på andel i erstatningerne, være at udbetale til de forannævnte ejere, hvem det pålægges, såfremt der inden erstatningsbeløbenes udbetaling ved overdragelse eller på anden måde sker nogen ændring med hensyn til, hvem et beløb skal udbetales til, at give meddelelse herom til fredningsnævnet, idet beløbet i manglende fald vil blive udbetalt til de ifølge foranstående berettigede.

Erstatningerne forrentes med 5% p.a. fra datoen fra denne kendelsesafsigelse, og til udbetaling sker.

De tilkendte erstatninger udredes med 1/2 af statskassen og 1/2 af Viborg amtsfond."

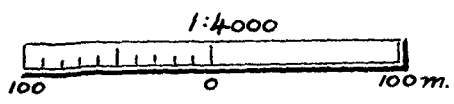
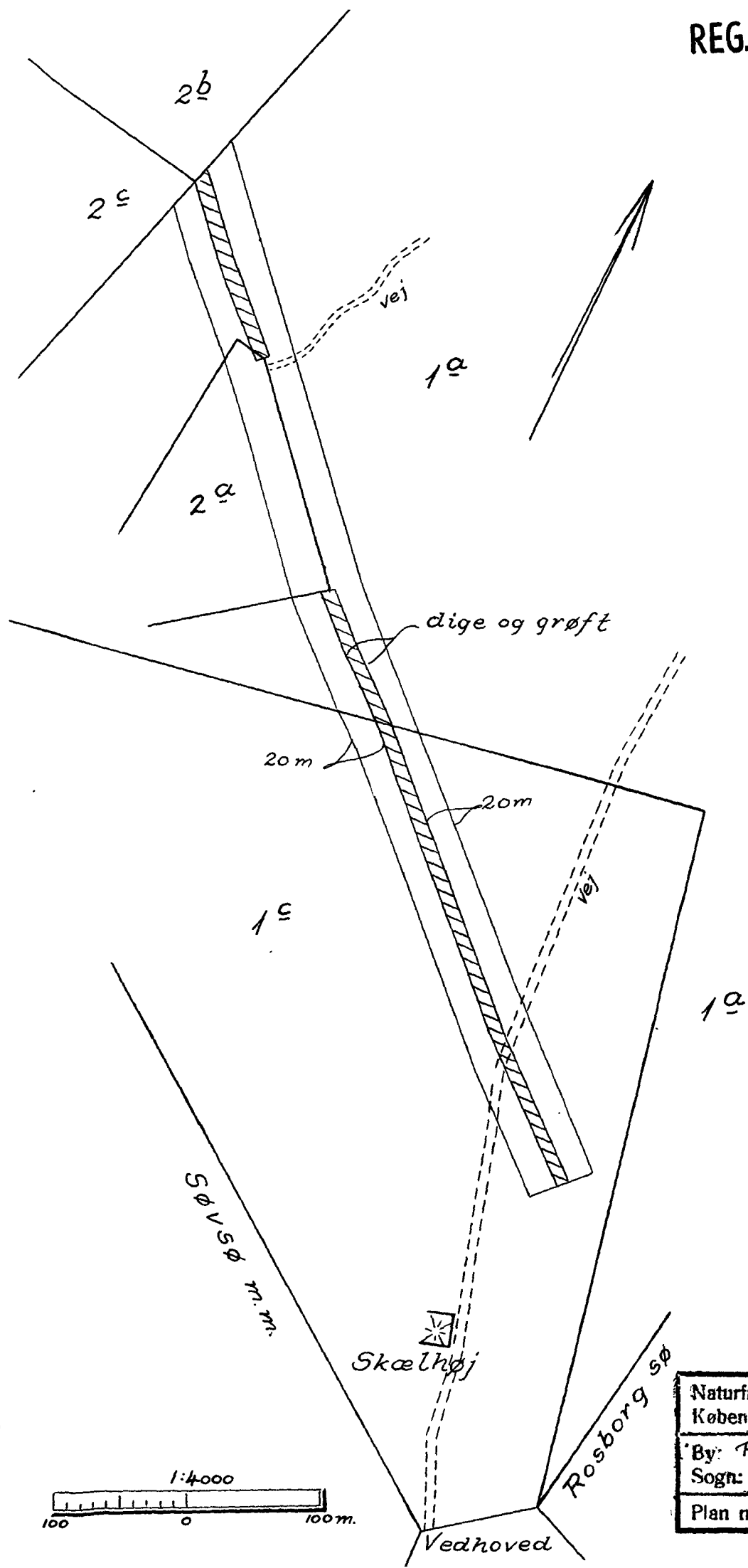
Sagen er i medfør af naturfredningslovens § 19, 3. stk., forelagt overfredningsnævnet, som den 3. juli 1952 har besigtiget de pågældende områder.

Da overfredningsnævnet kan tiltræde det i kendelsen anførte, vil denne være at stadfæste.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Viborg amt den 3. august 1951 afsagte kendelse vedrørende fredning af visse områder ved et voldsted ved hosborg sø stadfæstes. Grænserne for det fredede område er vist på et kort nr. Vi 108, som er vedhæftet nærværende kendelse.

I erstatning udbetales der Daugbjerg-Mønsted-Smollerup kommune pr. Viborg 500 kr., gårdejer Anton Marinus Jacobsen, Rodsgård, Mønsted pr. Viborg 450 kr. og gårdejer Tage Baltzersen, Rodsgård, Mønsted pr. Viborg

Naturfredningskonsulentens kontor København d. 26-9-52.
By: Rosgårde Sogn: Mønsted
Plan nr. Vi. 108

FREDNINGSNÆVNET>

U D S K R I F T

A F

PROTOKOL FOR FREDNINGSNÆVNET FOR VIBORG AMTSRÅDSKREDS.

-----ooOjOoo-----

År 1951 den 3. august kl. 14³⁰ afholdt fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds møde på Mensted kro.

Der foretoges:

Sag ang. Fredning af visse områder ved et voldsted ved Rosborg sø.

Medt var nævnets medlemmer: Formanden civildommer Otto Kierboe, Viborg, det amtsvalgte medlem, amtsvejinspektør V. Rasmussen, Overlund og det sognevalgte medlem for Daugbjerg-Mensted-Smøllerup kommune, gårdejer Kr. Harrestrup, Harrestruplund.

Der fremlagdes:

6. Arealberegning.

Nævnet drøftede sagen og afsagde derefter sålydende

kendelse, der er citeret fuldt ud i ofn. kendelse af 4/10 1952